

IMPACTUL OPERAȚIEI MULTI-DOMENIU ASUPRA STRATEGIEI MILITARE

Locotenent-comandor drd. Alexandru-Lucian CUCINSCHI

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București

În prezent, se discută din ce în ce mai mult despre operația multi-domeniu, ca o metodă avansată de abordare a acțiunii militare, superioară operației întrunite, și, nu în ultimul rând, capabilă să revoluționeze modul în care Forțele Armate se pliază pe specificul noilor amenințări la adresa securității statelor și alianțelor. Ca urmare, consider că se poate afirma faptul că, în cazul în care operația multi-domeniu va continua să se dezvolte doctrinar și, ulterior, faptic, la nivel operativ, aceasta va influența, în mare măsură, modul în care nivelul strategic militar va fi organizat. De asemenea, faptul că operația multi-domeniu poate oferi noi oportunități de abordare a conflictelor, în ansamblul lor, ne conduce la ideea că strategiile militare, naționale și aliate, ca documente programatice, vor fi în mare măsură influențate de aceasta. Având în vedere faptul că, în opinia mea, obiectivele trasate la nivel strategic pot fi îndeplinite în măsura în care capacitățile deținute la nivel operativ și tactic permit acest lucru, în prezentul articol, voi aborda aspecte referitoare la modul în care operația multi-domeniu poate transforma strategia militară.

Cuvinte-cheie: strategie militară, artă militară, operație multi-domeniu, acțiune militară, capacități.

INTRODUCERE

Operația multi-domeniu este un concept mai puțin cunoscut de către publicul larg. Faptul că aceasta începe să fie din ce în ce mai popularizată și câștigă, oarecum, teren în fața operației întrunite trezește interesul militarilor și civililor implicați în sistemul național sau aliat de apărare.

Deși se poate intui, la o primă vedere, faptul că aceasta vine cu un grad de centralizare superior operației întrunite, precum și cu o libertate de acțiune (prin utilizarea conceptului „mission command”) mult sporită, detaliile referitoare la modul în care acest tip de operație va revoluționa planificarea și ducerea acțiunilor militare sunt destul de neclare, în principal din cauza faptului că acest tip de operație nu este pus, deocamdată, în practică.

Având în vedere faptul că militarii au identificat operația multi-domeniu ca soluție la amenințările actuale din mediul geopolitic, neținându-se cont de actuala strategie militară, așteptându-se ca decidenții politici să decidă implementarea acesteia (Watling, Roper, 2019, p.23), consider că, printr-o analiză calitativă (axată pe înțelegerea fenomenului), se poate face conexiunea dintre operația multi-domeniu și ceea ce reprezintă strategia militară, cu scopul de a transpune preocupările militare în realitatea națională actuală.

Astfel, în primul capitol voi prezenta aspectele relevante legate de modul în care operația multi-domeniu s-a manifestat în formele sale incipiente, motivele pentru care operația întrunită nu mai este considerată suficientă, ținând cont de noile amenințări, precum și schimbările pe care acest tip de operație începe să le inițieze în mediul strategic.

În al doilea capitol, voi sublinia legăturile care se stabilesc între nivelul operativ (nivelul la care se desfășoară operația multi-domeniu) și nivelurile tactic și strategic, precum și noile percepții asupra strategiei militare.

Operația multi-domeniu este un concept mai puțin cunoscut de către publicul larg. Faptul că aceasta începe să fie din ce în ce mai popularizată și câștigă, oarecum, teren în fața operației întrunite trezește interesul militarilor și civililor implicați în sistemul național sau aliat de apărare.

Prin concluziile menționate, intenționez să fac o paralelă între ceea ce se întâmplă în momentul de față în România, din punct de vedere al transformărilor care se produc în materie de securitate națională, și operația multi-domeniu.

PARTICULARITĂȚILE OPERAȚIEI MULTI-DOMENIU ÎN MEDIUL STRATEGIC

Bătălia multi-domeniu a apărut având la bază ideea că tehnologiile perturbatoare vor schimba caracterul războiului. Aceasta încearcă să repete parcursul luptei terestru-aeriene, care a fost considerată, mult timp, un model de succes de ducere a acțiunilor militare, dezvoltându-se ca un concept în sine, înainte ca structurile de forțe să îl poată implementa. (Townsend, 2018).

Totuși, alinierea bătăliei multi-domeniu cu direcția strategică în care sunt prezentate misiunile, mediul operațional emergent, avansul tehnologic, anticiparea inamicului, amenințările și capabilitățile adversarului (Ibid.), trebuie să se materializeze cât mai curând, pentru a avea o imagine cuprinzătoare a interdependențelor ce se stabilesc între situațiile concrete din mediul geopolitic și bătălia multi-domeniu.

Operația multi-domeniu s-a materializat ca o continuare a conceptului de bătălie multi-domeniu, odată cu publicarea TRADOC Pamphlet 525-3-1, *The U.S. Army in Multi-Domain Operations 2028*, în anul 2018. Paternitatea conceptului este atribuită Forțelor Terestre ale SUA, dar acesta a continuat să fie dezvoltat și, ulterior, adoptat de către celelalte categorii de forțe ale armatei, precum și la nivel politico-militar, printr-o abordare interinstituțională, fiind considerată, de către anumiți experți, chiar un „succesor conceptual al războiului întrunit”. (Spears, 2019).

Odată cu schimbarea paradigmei războiului, în sensul diversificării tipurilor de amenințări la adresa securității SUA, acestea au fost nevoite să adopte o serie de măsuri în plan militar, de ordin doctrinar și organizațional, astfel încât să nu piardă inițiativa în mediul geopolitic și geostrategic global.

Astfel, separarea forțelor SUA și aliate în timp, în spațiu și ca funcțiuni, pentru a fi înfrânte prin angajarea acestora utilizând multiple dimensiuni de apărare, în toate domeniile (TRADOC, Ibid, p. iii) (aerian, maritim, terestru, cibernetic și spațiul cosmic), este văzută

Bătălia multi-domeniu a apărut având la bază ideea că tehnologiile perturbatoare vor schimba caracterul războiului. Aceasta încearcă să repete parcursul luptei terestru-aeriene, care a fost considerată, mult timp, un model de succes de ducere a acțiunilor militare, dezvoltându-se ca un concept în sine, înainte ca structurile de forțe să îl poată implementa.

ca principala amenințare la adresa politicii prezente a SUA, care se bazează pe abilitatea de a proiecta puterea de pe continentul american și integrarea acțiunilor forței întrunită la nivel global. (Ibid.) Dacă inamicul reușește această separare, se pierde adâncimea strategică, aceasta fiind cea care conferă operației întrunită avantajul operațional necesar, materializat prin sprijinul ofensivei. (Ibid.).

Soluția identificată de SUA la amenințarea confruntării stratificate adoptate în principal de Rusia și China, prin utilizarea de sisteme cu rază lungă de acțiune, combinate cu mijloace neletale de agresiune, capabile să modeleze mediul operațional, cu precădere înaintea conflictului (Watling, Roper, 2019, p.iii), este „integrarea rapidă și continuă a tuturor domeniilor luptei armate” (Ibid.), ceea ce înseamnă, în fapt, desfășurarea de operații multi-domeniu.

Faptul că Rusia și China continuă să consolideze concepția de întrebuițare, precum și mijloacele destinate A2/AD (Anti-Acces/Area Denial) a făcut ca operația întrunită să nu țină pasul cu noile concepte întrebuițate de adversar, aceasta rezumându-se la secvențiere și superioritate navală și aeriană, în variante predictibile, bazându-se pe lovirea inamicului cu aviația și marina, ulterior recurgându-se la înfrângerea prin intermediul Forțelor Terestre. (Ibid.). Spre deosebire de operația întrunită, operația multi-domeniu are ca scop principal descurajarea adversarului, crearea condițiilor favorabile pentru desfășurarea conflictului în termeni avantajoși, prin operații întrunită.

Totuși, această soluție (operațiile multi-domeniu), pe care SUA intenționează să o implementeze în cadrul competiției cu actorii globali, apropiați ca valoare militară și economică, vine cu o serie de nevoi de construire de noi capacități sau de recalibrare și întărire a celor deja existente.

În acest sens, SUA au în vedere îmbunătățirea capacității aliaților de a răspunde provocărilor din ce în ce mai complexe venite din partea Rusiei și Chinei; pregătirea mediului operațional prin stabilirea de baze pe teritoriul aliaților, prepoziționarea echipamentului și a proviziilor, a asigurării tuturor drepturilor de acces necesare și desfășurarea de activități de culegere de informații; asigurarea autorității și permisiunilor necesare pentru trecerea rapidă de la starea de competiție la cea de conflict; îmbunătățirea capacității de a desfășura operații multi-domeniu în zone urbane, prin dezvoltarea de tactici și capacități care să conducă la o sporire a preciziei, vitezei și sincronizării efectelor

Soluția identificată de SUA la amenințarea confruntării stratificate adoptate în principal de Rusia și China, prin utilizarea de sisteme cu rază lungă de acțiune, combinate cu mijloace neletale de agresiune, capabile să modeleze mediul operațional, cu precădere înaintea conflictului, este „integrarea rapidă și continuă a tuturor domeniilor luptei armate”, ceea ce înseamnă, în fapt, desfășurarea de operații multi-domeniu.

Operația multi-domeniu nu necesită comandamente prepoziționate pentru fiecare categorie de forțe, care se limitează la geografia convențională, ceea ce îi conferă un avantaj din punct de vedere al protecției și flexibilității sistemului de comandă și control.

letale și neletale; facilitarea vizualizării și conducerii unei lupte în toate domeniile de către comandanți, prin utilizarea capabilităților din organica unităților conduse de către aceștia, împreună cu cele existente la diferite eșaloane, pentru a fi angajate în locul considerat decisiv; punerea la dispoziția comandantului forței întrunite de formațiuni capabile să lupte în toate domeniile, capabile să angajeze anumite vulnerabilități în sistemele și forțele dispuse în mai multe straturi (defensive și ofensive) ale Rusiei și Chinei. (Ibid.).

Trebuie menționat și faptul că operația multi-domeniu se referă, pe lângă aspectele clar delimitate a fi militare convenționale, și la aspectele de ordin neconvențional, acesta fiind, de fapt, și unul dintre motivele pentru care s-a distanțat la nivel doctrinar și conceptual de operația întrunită.

Exemple de operații multi-domeniu și operații întrunite pot facilita înțelegerea diferențelor dintre cele două: o acțiune comună a Infanteriei Marine și a Forțelor Terestre în cadrul unui atac pe uscat este considerată operație întrunită, dar nu poate fi considerată operație multi-domeniu, iar o acțiune a unei nave antisubmarin, împreună cu aviația antisubmarin din organica acesteia, poate fi considerată operație multi-domeniu, dar nu poate fi considerată operație întrunită. (Spears, 2019).

Trebuie subliniat faptul că există, în opinia unor specialiști (Ibid.), avantaje care poziționează operația multi-domeniu deasupra a ceea ce, până nu demult, reprezenta forma principală de planificare și ducere a acțiunilor militare – operația întrunită. În opinia acestor critici, se consideră că operația întrunită începe cu deconflictizarea și, de cele mai multe ori, se rezumă la aceasta, pe când operația multi-domeniu trece de bariera cooperării și țintește interdependența selectivă, împingând integrarea între categorii de forțe de la nivel operativ la nivel tactic. (Ibid.).

În plus, operația multi-domeniu nu necesită comandamente prepoziționate pentru fiecare categorie de forțe, care se limitează la geografia convențională (Ibid.), ceea ce îi conferă un avantaj din punct de vedere al protecției și flexibilității sistemului de comandă și control.

Deși există o serie de argumente care plasează operația multi-domeniu deasupra operației întrunite, în termeni de eficiență, sunt, de asemenea, multe voci care susțin faptul că operația multi-domeniu este, în fapt, o extensie a operației întrunite (Clare, 2020), fapt care,

În opinia mea, nu este foarte departe de adevăr, dar trebuie avut în vedere că marea majoritate a conceptelor revoluționare au plecat de la ceva cu care se puteau compara, pentru a avea o referință și pentru a putea fi înțelese.

De exemplu, operația multi-domeniu se bazează pe asimetrie, așa cum o face și operația întrunită, diferența este că asimetria operației întrunite este dată de categoriile de forțe (de cele trei medii specifice fiecărei categorii de forțe), pe când, la operația multi-domeniu, este dată de posibilitatea acțiunii în cele cinci medii, rezultând, astfel, un număr mai mare de posibilități de angajare asimetrică. Asimetria, în acest caz, reprezintă posibilitatea angajării unei categorii de forțe cu o altă categorie de forțe (în cazul operației întrunite) cu scopul de a exploata vulnerabilitățile unei anumite categorii de forțe în cazul expunerii la acțiunea unui tip de capabilități pentru care nu este pregătită să reacționeze. În cazul operației multi-domeniu, cele cinci medii pot oferi mai multe variante de angajare asimetrică, în comparație cu operația întrunită.

Se pare că, într-un viitor apropiat, va apărea o problemă legată de complexitatea acestor posibilități și de modul lor de punere în practică, deoarece, de regulă, pe timpul desfășurării unui conflict de intensitate mare (război), există tendința simplificării planurilor și acțiunilor, pentru a reuși să se răspundă în timp util și oportun amenințărilor care pot să difere foarte mult de cele avute în vedere la începutul conflictului. Ca urmare, consider că se poate vorbi despre o operație multi-domeniu în special în situații de criză și în momentul incipient al războiului, după care, odată cu creșterea în complexitate și intensitate a acțiunilor specifice luptei armate, operația întrunită este foarte posibil să ocupe rolul central.

Un alt aspect care constituie o provocare pentru SUA, ca inițiator al conceptului de operație multi-domeniu, este punerea lui în practică atât la nivel național, dar, mai ales, în cadrul NATO. Astfel, diferențele dintre nivelul de dotare cu capabilități, precum și politicile diferite (Ibid.) vor reprezenta o provocare pentru mult timp.

Cu toate aceste probleme, la care se adaugă dificultățile în diseminarea informațiilor între cele 29 de state membre, operația multi-domeniu poate fi răspunsul la contracararea A2AD. (Ibid.). Este foarte posibil ca aceasta să poată reprezenta revigorarea NATO și asigurarea unei reacții oportune și, mai ales, în timp util la provocările lansate de potențialii adversari.

Operația multi-domeniu se bazează pe asimetrie, așa cum o face și operația întrunită, diferența este că asimetria operației întrunite este dată de categoriile de forțe (de cele trei medii specifice fiecărei categorii de forțe), pe când, la operația multi-domeniu, este dată de posibilitatea acțiunii în cele cinci medii, rezultând, astfel, un număr mai mare de posibilități de angajare asimetrică.

Spre exemplu, Marea Britanie a redenumit, în anul 2019, comandamentul forței întrunite în comandament strategic al Marii Britanii, devenind, astfel, responsabil de dezvoltarea de capacități în cele cinci domenii (terestru, aerian, maritim, spațiu și cibernetic). (Ibid.).

Din cele prezentate, reiese faptul că operația multi-domeniu se poate aborda și prin variante intermediare, care nu reflectă în totalitate acest concept, dar care pot face tranziția mai ușoară. Astfel, operația multi-domeniu reprezintă, în fapt, mediile în care operează categoriile de forțe (operația întrunită), la care se adaugă spațiul și mediul cibernetic. Ca urmare, o variantă de abordare a operației multi-domeniu poate fi ca fiecare categorie de forțe, în cadrul acțiunii în comun a tuturor categoriilor de forțe, să fie responsabilă de mediul specific împreună cu spațiul și mediul cibernetic (așa cum procedea, în momentul de față, Forțele Aeriene ale Marii Britanii) (Ibid.). O altă variantă de abordare a operației întrunite ar fi ca spațiul și mediul cibernetic să fie gestionate de o structură aflată la un nivel superior comandamentului forței întrunite (nivel interinstituțional strategic), iar categoriile de forțe să conducă lupta doar în mediul lor specific, fiind parte din operația întrunită.

Oricare ar fi varianta considerată oportună pentru implementarea operației multi-domeniu, conexiunea acestui tip de operații cu strategia militară este vitală atât pentru coerența acțiunilor militare, cât și pentru conexarea acestora cu celelalte organisme naționale, multinaționale și aliate cu implicații în securitate.

Astfel, consider că, în abordarea strategiei militare, din prisma operației multi-domeniu, fără flexibilitate în gândire asupra a ceea ce a reprezentat, reprezintă și urmează să reprezinte strategia, conectarea acestora va întâmpina dificultăți.

EVOLUȚIA NOȚIUNII DE STRATEGIE MILITARĂ ȘI CONECTAREA ACESTEIA CU NIVELUL OPERATIV ȘI TACTIC

Strategia poate fi definită în funcție de nivelul de manifestare al acesteia, atât ca parte a artei militare, alături de arta operativă și tactică, fiind modalitate de conectare a surselor de putere cu factorii de putere și interese, cât și ca un plan pentru a atinge un obiectiv.

Observăm, astfel, faptul că definirea strategiei a „evoluat” în funcție de instrumentele de putere care au fost predominante într-o anumită

Operația multi-domeniu se poate aborda și prin variante intermediare, care nu reflectă în totalitate acest concept, dar care pot face tranziția mai ușoară. Astfel, operația multi-domeniu reprezintă, în fapt, mediile în care operează categoriile de forțe (operația întrunită), la care se adaugă spațiul și mediul cibernetic.

perioadă istorică. Astfel, definirea strategiei s-a făcut, în cea mai mare parte a istoriei omenirii, având ca reper instrumentul militar de putere, strategia fiind definită din prisma angajării adversarului cu mijloace militare. În acest sens, cele mai cunoscute definiții ale strategiei o prezintă ca „arta și știința angajării forțelor armate ale unei națiuni pentru îndeplinirea obiectivelor politice naționale prin întrebuintarea forței sau a amenințării cu întrebuintarea acesteia”. (Freedictionary.com).

Ulterior, odată cu scăderea ponderii instrumentului militar ca mijloc de impunere a politicii externe și creșterea ponderii instrumentelor politice, economice și diplomatice, strategia a început să fie abordată din prisma fiecărui instrument de putere în parte, acesta fiind și motivul pentru care, ca modalitate de conectare a surselor de putere cu factorii de putere și interesele naționale, strategia se poate aplica de la cel mai înalt nivel (politic) până la nivelul oricărei organizații politice, militare, comerciale, din prisma factorului considerat relevant pentru organizația respectivă.

Ca urmare, în prezent, inclusiv definirea strategiei din perspectiva instrumentului militar a cunoscut o schimbare de abordare, care nu mai plasează forțele armate în centru, iar celelalte instrumente de putere sunt îndreptate spre susținerea acestuia. Inclusiv ideea că războiul este considerat ultima soluție în rezolvarea disputelor este, în prezent, contestată. Astfel, chiar și celebra afirmație a lui Clausewitz, în care „Războiul este doar o continuare a politicii cu alte mijloace” (Clausewitz, 2000, p. 18) poate fi extinsă, având în vedere noile conotații ale termenului „război” (economic, informațional).

O astfel de definiție, care surprinde exact natura strategiei militare în prezent, este descrisă în *Joint Publication 1, Doctrine for the Armed Forces of the United States*: „Strategia este o idee prudentă sau un set de idei pentru angajarea instrumentelor de putere națională într-o manieră sincronizată și integrată cu scopul de a îndeplini obiectivele din teatrul de operații și cele multinaționale” (2017, p. 1-7).

Deși, așa cum am menționat, ponderea instrumentului militar a scăzut, în special după terminarea Războiului Rece, în zilele noastre, instrumentul militar reprezentând, în opinia mea, un garant al celorlalte instrumente de putere ale statului. Astfel, instrumentul militar își găsește aplicabilitatea, în cadrul strategiilor, pe toate palierele, începând cu nivelul politic și ajungând până la nivelurile subsidiare,

În prezent, inclusiv definirea strategiei din prisma instrumentului militar a cunoscut o schimbare de abordare, care nu mai plasează forțele armate în centru, iar celelalte instrumente de putere sunt îndreptate spre susținerea acestuia. Inclusiv ideea că războiul este considerat ultima soluție în rezolvarea disputelor este, în prezent, contestată.

Hughes Wayne, în lucrarea sa – „Tacticile navale și influența lor asupra strategiei” –, susține că strategia trebuie să se bazeze pe capacitățile avute la dispoziție, astfel, deciziile legate de abordarea unei anumite strategii trebuie să se bazeze pe o tactică adecvată forțelor avute la dispoziție. Abordarea „de jos în sus” înseamnă fundamentarea strategiei militare pe baza corelării tacticilor eficiente care pot fi adoptate de forțele avute la dispoziție.

în care instrumentele economic, militar, informațional și diplomatic coexistă.

În acest sens, o abordare cuprinzătoare asupra acestei idei este relevată de conf.univ. dr. Lucian Scipanov, în articolul „*Posibile soluții de realizare a unei Strategii Naționale de Securitate – Identificarea locului Strategiei Maritime*”, în care menționează că, „*la nivel politico-militar, strategia acoperă mult mai mult decât latura militară. În diferite situații, strategia acoperă domeniile securității (strategie de securitate), domeniul apărării (strategie de apărare), domeniul militar (strategie militară), domeniul maritim (strategie maritimă)*” (Scipanov, 2020, p. 69).

În ceea ce privește conectarea strategiei cu arta operativă și tactica, o abordare pe care o consider realistă din punct de vedere al interdependențelor dintre factorii care influențează ducerea acțiunilor, în acest caz, de către Forțele Navale, este cea a lui Hughes Wayne, în lucrarea sa – „*Tacticile navale și influența lor asupra strategiei*”. Acesta susține că strategia trebuie să se bazeze pe capacitățile avute la dispoziție, astfel, deciziile legate de abordarea unei anumite strategii trebuie să se bazeze pe o tactică adecvată forțelor avute la dispoziție. Abordarea „*de jos în sus*” înseamnă fundamentarea strategiei militare pe baza corelării tacticilor eficiente care pot fi adoptate de forțele avute la dispoziție (Hughes, 1986, p. 2).

Această abordare contrazice practicile politico-militare din SUA, care susțin teoria „*de sus în jos*”, în care politicile naționale definesc strategia militară și se bazează pe faptul că forțele disponibile vor fi în măsură să o pună în aplicare. În opinia autorului, acest lucru este oportun doar în cazul în care este nevoie să se identifice nevoia de forțe, care să ghideze procesul de achiziție, ceea ce presupune un timp îndelungat și o strategie care nu poate fi pusă în practică în prezent. (Ibid.).

Perspectiva autorului asupra legăturii dintre tactică și strategie este sintetizată în următoarea afirmație: „*Dacă forțele sunt neadecvate, atunci o strategie care este parțial cacealma ar putea fi necesară, dar este important ca toată lumea să înțeleagă faptul că strategia în sine nu se poate pune în practică, astfel, partea acesteia, care este o cacealma, nu poate fi uitată și conduce la autoamăgire*”. (Ibid.), ceea ce considerăm că ar trebui să ne dea de gândit în momentul în care decidem să corelăm tactica cu strategia.

Se înțelege prin această abordare faptul că este important să identificăm, în mod realist, vulnerabilitățile care sunt inerente în cadrul acțiunilor unei anumite categorii de forțe și să nu considerăm ca irelevant faptul că misiunile trasate pot fi îndeplinite doar parțial.

Am prezentat această abordare cu scopul de a face o paralelă cu operația multi-domeniu, având în vedere faptul că este un concept nou și puține aspecte au fost dezbătute și prezentate în lucrări publice.

Astfel, așa cum am prezentat și în primul capitol, operația multi-domeniu, identificată ca fiind soluția pentru amenințările actuale la adresa SUA și aliaților săi, este, în opinia mea, ca și în cazul prezentat anterior, tot o abordare *de jos în sus*.

Așa cum se poate înțelege, majoritatea capabilităților necesare dezvoltării operației multi-domeniu există sau sunt în curs de construire, iar problema constă în realizarea sinergiei necesare, astfel încât acestea să livreze efectele strategice așteptate. Pentru a realiza acest deziderat, va fi nevoie de un plan realist și de finanțare corespunzătoare a Forțelor Armate, fără de care doar bunele intenții nu vor conduce la efectul așteptat.

Un alt aspect care ține de înglobarea operației multi-domeniu de către strategia militară este reprezentat de nevoia de educație de înaltă clasă a militarilor, care îi poate conferi un caracter cuprinzător și flexibilitatea necesară.

De asemenea, pentru a fi coerente, operațiile multi-domeniu trebuie să aibă la bază tactici corespunzătoare utilizării tehnologiei avansate și inteligenței artificiale. Cu toate acestea, consider că nu pot înlocui tacticile exersate și confirmate în timp ale categoriilor de forțe, dar se pot folosi de capabilitățile acestora, la nevoie.

CONCLUZII

Operația multi-domeniu este, așa cum am menționat, un concept al Forțelor Terestre ale SUA, care își găsește rolul în strategia militară a acesteia, nu neapărat în mod direct, ci, mai mult printr-o similitudine (în sensul comparării) cu operația întrunită. Pentru România, faptul că partenerul strategic a ales să adopte acest tip de operație (SUA sunt inițiatorul acestui tip de operație) se regăsește, în mare măsură, în modul în care strategia națională de apărare a țării și strategia militară sunt concepute. Astfel, se poate observa că, în *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024*, accentul este pus, în egală

Majoritatea capabilităților necesare dezvoltării operației multi-domeniu există sau sunt în curs de construire, problema care se pune este realizarea sinergiei necesare, astfel încât acestea să livreze efectele strategice așteptate. Pentru a realiza acest deziderat, va fi nevoie de un plan realist și de finanțare corespunzătoare a Forțelor Armate, fără de care doar bunele intenții nu vor conduce la efectul așteptat.

Problema stringentă a României este reprezentată, în momentul de față, de lipsa capabilităților. Rezultă, astfel, faptul că implementarea operațiilor multi-domeniu, în cazul României, va necesita o perioadă destul de îndelungată, nefiind o abordare clasică „de sus în jos” sau „de jos în sus”, ci totul pornește de la acestea „în jos” și „în sus” (de la nivel operativ spre tactică și strategie).

măsură, pe cooperarea cu partenerul strategic (SUA), NATO și politicile proprii de apărare (Conceptul Armata 2040).

Problema stringentă a României este reprezentată, în momentul de față, de lipsa capabilităților. Rezultă, astfel, faptul că implementarea operațiilor multi-domeniu, în cazul României, va necesita o perioadă destul de îndelungată, nefiind o abordare clasică *de sus în jos* sau de jos în sus, ci totul pornește de la acestea *în jos și în sus* (de la nivel operativ spre tactică și strategie).

Totuși, la o analiză mai atentă a schimbărilor care se petrec în domeniul militar, odată cu alocarea unor sume consistente pentru înzestrarea armatei, se poate observa că ceea ce se întâmplă în România este, în fapt, o implementare graduală și poate foarte puțin observabilă a operației multi-domeniu.

Astfel, prin dotarea cu echipamente prin achiziție directă de la americani (echipamente luate în calcul de către aceștia ca făcând parte din sistemele compatibile cu operația multi-domeniu), cum ar fi sistemele de rachete sol-aer Patriot, avioanele F-16 și, ca perspectivă, bateriile de rachete de coastă NSM (Naval Strike Missile), ne încadrăm în tiparul propus de SUA (prezentat în primul capitol al lucrării), prin care statele partenere, considerate vitale funcționării operației multi-domeniu (și care sunt dispuse să acorde și permisiunile necesare utilizării sistemelor naționale C4ISR de către SUA), sunt sprijinite în construirea de capabilități.

Cu toate acestea, consider că nu trebuie să neglijăm demersurile care au fost inițiate pentru realizarea unei forțe întrunite capabile să răspundă tuturor nevoilor proprii de securitate, având în vedere poziționarea țării noastre, în flancul NATO.

Pe de altă parte, nu putem ignora evoluția în domeniul militar, pentru că, prin utilizarea operației multi-domeniu, nu suntem doar parte la contracararea acțiunilor Rusiei, ci suntem și în pas cu noile tendințe, la nivel mondial, în utilizarea Forțelor Armate.

Mai trebuie menționat și faptul că, așa cum se prezintă în momentul de față, operația multi-domeniu este un mijloc de a obține o asimetrie „convențională” foarte sofisticată, dar care poate fi obținută doar prin investiții majore în dezvoltarea de capabilități. Întrebarea este dacă decidentul politic este dispus să își asume această transformare și dacă va exista continuitate în implementarea acesteia, chiar și atunci când opinia publică va fi influențată de dezinformare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Clare, P. (2020). *The Answer is Multi-Domain Operations – Now What’s the Question?*, <https://wvellingroom.com/2020/02/13/the-answer-is-multi-domain-operations-now-whats-the-question/>, accesat la 3 octombrie 2020.
2. Clausewitz, von C. (2000). *Despre război*. Note și verificarea științifică a textului de general-maior dr. Corneliu Soare. Editura Antet XX Press.
3. Hughes, W. P.Jr. (1986). *Naval Tactics and Their Influence on Strategy*. Naval War College Review. Vol. 39, nr. 1, articol 1, <https://digital-commons.usnwc.edu/nwc-review/vol.39/iss1/1>, accesat la 13 septembrie 2020.
4. Scipanov, L. (2020). *Posibile soluții de realizare a unei strategii naționale de securitate – Identificarea locului strategiei maritime*. În revista *Gândirea militară românească*, nr. 3.
5. Spears, W. (2019). *A sailor’s take on Multi-Domain Operations*, <https://warontherocks.com/2019/05/a-sailors-take-on-multi-domain-operations/>, accesat la 3 octombrie 2020.
6. Townsend, S.J. (2018). *Accelerating Multi-Domain Operations – Evolution of an Idea*, <https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/Army-Press-Online-Journal/documents/Townsend.pdf>, accesat la 3 octombrie 2020.
7. Watling J., Roper, D. (2019). *European Allies in US Multi-Domain Operations*. Royal United Services Institute for Defence and Security Studies.
8. Joint Publication 1 (2013, modificat în 2017). *Doctrine for the Armed Forces of the United States*.
9. *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024* (2020). Administrația Prezidențială.
10. TRADOC Pamphlet 525-3-1 (2018). *The U.S. Army in Multi-Domain Operations 2028*.
11. <https://www.thefreedictionary.com/military+strategy>, accesat la 4 octombrie 2020.

